

MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA

Mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) stanowią 99 % przedsiębiorstw w UE. Zapewniają one dwa na trzy miejsca pracy w sektorze prywatnym oraz odpowiadają za ponad połowę całkowitej wartości dodanej generowanej przez przedsiębiorstwa w UE. W celu wsparcia MŚP wprowadzono szereg programów działań, takich jak Small Business Act, „Horyzont 2020” oraz COSME. Ich celem jest poprawa konkurencyjności MŚP za pomocą badań naukowych i innowacji oraz zapewnienie im lepszego dostępu do finansowania.

PODSTAWA PRAWNA

MŚP prowadzą działalność głównie na szczeblu krajowym, gdyż stosunkowo niewiele z nich angażuje się w działalność transgraniczną w UE. Jednak niezależnie od zasięgu ich działalności, MŚP objęte są zakresem prawodawstwa UE w różnych obszarach, na przykład w dziedzinie podatków (art. 110–113 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)), konkurencji (art. 101–109 TFUE) i prawa spółek (prawo przedsiębiorczości – art. 49–54 TFUE). Przyjęta przez Komisję definicja MŚP znajduje się w zaleceniu 2003/361/WE.

CELE

Mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią 99 % wszystkich przedsiębiorstw w UE. W 2015 r. nieco mniej niż 23 mln MŚP wytworzyło 3,9 bilionów EUR w wartości dodanej oraz zatrudniło 90 mln osób, stanowiąc podstawę ducha przedsiębiorczości i innowacji, które mają zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności przedsiębiorstw unijnych. Celem polityki unijnej w zakresie MŚP jest zagwarantowanie, że polityka i działania UE będą przyjazne dla małych przedsiębiorstw oraz będą sprawiały, że Europa stanie się atrakcyjniejszym miejscem pod względem zakładania spółek i prowadzenia działalności gospodarczej.

OSIĄGNIĘCIA

A. Program „Small Business Act” (SBA)

Najbardziej kompleksową i najszerzej zakrojoną jak dotąd inicjatywę dotyczącą MŚP przedstawiła Komisja w czerwcu 2008 r. w postaci programu „Small Business Act” w ramach komunikatu ([COM\(2008\)0394](#)). Celem SBA jest stworzenie nowych ram polityki łączących istniejące już instrumenty i opierających się na Europejskiej karcie małych przedsiębiorstw oraz nowoczesnej polityce na rzecz wzrostu i zatrudnienia w sektorze MŚP. Zamiast proponować w pełni wspólnotowe podejście, przyjęto w tym

względnie podejście partnerstwa politycznego z państwami członkowskimi. Celem SBA jest także udoskonalenie ogólnego podejścia do przedsiębiorczości w oparciu o zasadę „najpierw myśl na małą skalę”.

1. Inteligentne regulacje

Ograniczenie biurokracji to jeden z głównych priorytetów Komisji w ramach SBA. Zapewnienie odpowiedniej reakcji organów administracji publicznej na potrzeby MŚP może w znacznym stopniu przyczynić się do rozwoju tego rodzaju przedsiębiorstw. Dyrektywa dotycząca usług na rynku wewnętrznym (dyrektywa 2006/123/WE) została opublikowana w 2006 r. i wdrożona przez wszystkie państwa członkowskie UE w 2009 r.

Szczególnie pomocna dla małych przedsiębiorstw jest zmiana dyrektywy w sprawie opóźnień w płatnościach (organy administracji publicznej są zobowiązane dokonać płatności w ciągu 30 dni, co jest formą zabezpieczenia dla MŚP) oraz zmiana dyrektywy w sprawie fakturowania elektronicznego (równe traktowanie faktur w formie elektronicznej i papierowej). Ponadto dzięki unowocześnieniu unijnej polityki w dziedzinie zamówień publicznych MŚP napotykają obecnie na mniej trudności administracyjnych w dostępie do rynku zamówień publicznych i zyskały większe możliwości składania wspólnych ofert. To samo podejście zastosowano, jeżeli chodzi o upraszczanie obowiązków w zakresie sprawozdawczości finansowej oraz redukcję obciążeń administracyjnych MŚP dzięki aktualizacji unijnych procedur dotyczących zamówień publicznych oraz dyrektywy o rachunkowości (obecnie dyrektywa 2013/34/UE).

2. Dostęp do środków finansowych

Rynki finansowe często nie zapewniały MŚP koniecznego finansowania. W ciągu ostatnich kilku lat osiągnięto pewne postępy, jeżeli chodzi o poprawę dostępu MŚP do finansowania i kredytów za pomocą pożyczek, gwarancji i kapitału podwyższonego ryzyka. Europejskie instytucje finansowe, tj. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) i Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI) rozszerzyły działania na rzecz MŚP.

Jednakże dostęp do finansowania wymienia się w SBA dopiero jako drugi pod względem znaczenia problem, z jakim borykają się poszczególne MŚP. W listopadzie 2011 r. Komisja zaproponowała plan działania na rzecz ułatwienia MŚP dostępu do finansowania (patrz [COM\(2011\)0870](#)). Plan ten obejmuje m.in. inicjatywy polityczne mające na celu ułatwienie MŚP dostępu do rynków kapitału wysokiego ryzyka. Komisja monitoruje rozwój sytuacji w zakresie dostępu MŚP do źródeł finansowania w drodze Ankiety dotyczącej dostępu do finansowania przedsiębiorstw (SAFE) opracowanej wspólnie przez Komisję i Europejski Bank Centralny.

3. MŚP na jednolitym rynku

Zarówno w SBA, jak i w komunikacie Komisji zatytułowanym „W kierunku Aktu o jednolitym rynku – W stronę społecznej gospodarki rynkowej o wysokiej konkurencyjności” ([COM\(2010\)0608](#)), a także w Akcie o jednolitym rynku II ([COM\(2012\)0573](#)) podkreślono potrzebę stałej poprawy ramowych warunków prowadzenia działalności gospodarczej na jednolitym rynku. Istnieje już wiele inicjatyw i środków (lub są one planowane) mających ułatwić zakładanie i działalność MŚP

na rynku wewnętrznym. W wielu obszarach wprowadzono odstępstwa dla MŚP, np. w odniesieniu do reguł konkurencji, opodatkowania czy przepisów prawa spółek.

4. Polityka konkurencji

W polityce UE dotyczącej pomocy państwa już od długiego czasu traktuje się MŚP przychylnie, uwzględniając szczególne trudności, jakie napotykają one ze względu na swój rozmiar. W 2014 r. Komisja przyjęła zmienione ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych dotyczące pomocy państwa (rozporządzenie (UE) nr 651/2014). Jednym z elementów unowocześniania polityki w dziedzinie pomocy państwa jest zapewnienie państwom członkowskim większej elastyczności w zakresie przyznawania pomocy państwa MŚP bez konieczności uprzedniego zgłoszenia tego faktu i uzyskania zgody Komisji, pod warunkiem, że spełnione zostaną pewne warunki. Na podstawie tego rozporządzenia MŚP mogą skorzystać ze wsparcia publicznego w kwocie do 7,5 mln EUR.

B. Sieci UE dla MŚP

Przykładami sieci utworzonych na potrzeby MŚP są przede wszystkim służby udzielające ogólnego wsparcia dla MŚP w UE, na przykład „Europejska Sieć Przedsiębiorczości”, „SOLVIT”, „Twoja Europa – Biznes”, „MŚP i środowisko” oraz „Sposób obchodzenia się z substancjami chemicznymi: krajowe usługi wsparcia typu helpdesk w ramach REACH”. Ponadto wsparcia w dziedzinie innowacji i badań udzielają: serwis poświęcony prawu własności intelektualnej IPR Helpdesk, SME Techweb, chiński helpdesk dla MŚP poświęcony prawu własności intelektualnej China IPR SME Helpdesk, Europejska Sieć Ośrodków Biznesu i Innowacji (BIC) – EBN, European Workplace Innovation Network i Gate2Growth.

C. MŚP i badania naukowe

Badania naukowe i innowacje są niezbędne dla pomyślności i zrównoważonego wzrostu MŚP w UE. Nowy program „Horyzont 2020” na okres 2014–2020 ma na celu stworzenie lepszego i bardziej wszechstronnego środowiska wsparcia dla działalności MŚP w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Wprowadzenie pojedynczego zbioru zasad pozwoliłoby znacznie uprościć to środowisko. W ramach tego podejścia zachęca się MŚP do uczestnictwa w nowym specjalnym instrumencie MŚP, który ma na celu wypełnienie luk w finansowaniu na początkowym etapie obciążonych wysokim ryzykiem badań naukowych i innowacji prowadzonych przez MŚP.

Należy zauważyć, że okresowa ocena programu „Horyzont 2020” jest wymogiem zapisanym w rozporządzeniu ustanawiającym program. W komunikacie [\(COM\(2018\)0002\)](#) w sprawie śródkresowej oceny programu „Horyzont 2020” zbadano możliwości, jeżeli chodzi o usprawnienie wdrażania, a także zapewnienie solidnych podstaw faktycznych przydatnych przy opracowywaniu działań i inicjatyw w przyszłości. Wyniki zostaną wykorzystane do opracowania podstawy dla struktury i treści 9. programu ramowego, w sprawie którego w pierwszej połowie 2018 r. opublikowany zostanie wniosek ustawodawczy.

Ponadto podniesienie konkurencyjności MŚP jest jednym z 11 celów tematycznych polityki spójności na lata 2014–2020. W ramach innych celów tematycznych dokonywać się będzie dodatkowych inwestycji w MŚP, szczególnie w ramach takich

celów, jak badania naukowe i innowacje, gospodarka niskoemisyjna oraz technologie informacyjne i komunikacyjne.

D. Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz MŚP (COSME)

W grudniu 2013 r. przyjęto rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1287/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) na okres 2014–2020. Na realizację tego programu zaplanowano budżet w wysokości 2,3 mld EUR (lata 2014–2020) i ma on służyć realizacji następujących celów ogólnych:

- zapewnienie lepszego dostępu MŚP do finansowania, zarówno kapitałem własnym, jak i finansowania dłużnego: instrument kapitałowy przeznaczony na inwestycje w fazie wzrostu i instrument gwarancji kredytowych, który zapewni MŚP bezpośrednie lub inne rozwiązania dotyczące podziału ryzyka uzgodnione z pośrednikami finansowymi w celu pokrycia kredytów; przeznaczenie kwoty 1,3 mld EUR z budżetu COSME na instrumenty finansowe;
- poprawa dostępu do rynków wewnątrz Unii oraz na świecie: świadczenie za pośrednictwem Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości usług wsparcia przedsiębiorstw zorientowanych na wzrost, mających ułatwić ekspansję przedsiębiorstw w ramach jednolitego rynku, a także na rynkach poza UE;
- promowanie przedsiębiorczości: działania będą obejmowały rozwijanie umiejętności i kultury z zakresu przedsiębiorczości, zwłaszcza wśród nowych przedsiębiorców, ludzi młodych i kobiet.

Według Komisji program ma w ujęciu rocznym pomóc 39 000 przedsiębiorstwom w stworzeniu lub utrzymaniu 29 500 miejsc pracy i wprowadzeniu do 2020 r. 900 nowych produktów biznesowych, usług lub procesów.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Już w 1983 r. Parlament Europejski ogłosił Rok Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz Rzemiosła i przedstawił szereg inicjatyw służących rozwojowi MŚP. Od tego czasu jest stale zaangażowany we wspieranie rozwoju europejskich MŚP. Przykładowo:

- W czerwcu 2010 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie wspólnotowej polityki w zakresie innowacji w zmieniającym się świecie^[1]. W rezolucji tej podkreślono konieczność stworzenia warunków sprzyjających lepszej dostępności kapitału wysokiego ryzyka dla MŚP. Parlament wzywa w szczególności do rozbudowania instrumentów finansowania MŚP, takich jak mikrokredyty, kapitał podwyższonego ryzyka dla osób pragnących inwestować w innowacyjne przedsiębiorstwa, a także tzw. anioły biznesu wspierające realizację projektów biznesowych (np. przez młodych badaczy). Parlament Europejski apeluje również do państw członkowskich i Komisji o stworzenie podatkowych, finansowych, biznesowych i administracyjnych zachęt do inwestycji.

[1]Dz.U. C 236 E z 12.8.2011, s. 41.

- W marcu 2011 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie polityki przemysłowej w erze globalizacji^[2]. W rezolucji tej wezwał on Komisję m.in. do przyspieszenia wdrażania programu SBA, aby ograniczyć obciążenia administracyjne oraz zapewnić MŚP lepszy dostęp do możliwości uzyskania finansowania. Zaapelował również o uaktualnienie definicji MŚP w celu zapewnienia większej elastyczności w poszczególnych sektorach przemysłu. Ponadto Parlament zachęcił Komisję do rozszerzenia udziału MŚP w programach ramowych na rzecz badań naukowych i rozwoju.
- W maju 2011 r. Parlament Europejski przyjął [rezolucję](#) w sprawie przeglądu programu „Small Business Act”^[3]. W rezolucji tej wezwał on państwa członkowskie m.in. do przyjęcia ostatecznego wniosku w sprawie wprowadzenia statutu europejskiej spółki prywatnej. Parlament wyraził również zaniepokojenie, że test MŚP nie został wdrożony prawidłowo i w sposób spójny we wszystkich nowych wnioskach ustawodawczych, w szczególności na szczeblu krajowym. Ponadto Parlament ostrzegł państwa członkowskie przed nadmiernie rygorystycznym (tj. przekraczającym wymogi prawodawstwa UE) transponowaniem dyrektyw UE do prawa krajowego.
- W październiku 2012 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP): konkurencyjność i możliwości działalności gospodarczej^[4]. W rezolucji tej zwrócił uwagę na szereg kwestii, m.in. redukcję obciążeń administracyjnych, wspieranie konkurencyjności i tworzenia miejsc pracy, uruchamianie nowych przedsiębiorstw, dostęp do informacji i finansowania.
- W styczniu 2014 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie reindustrializacji Europy z myślą o promowaniu konkurencyjności i trwałego rozwoju^[5], w której podkreślił znaczenie MŚP dla gospodarki UE oraz wezwał do udzielenia tym przedsiębiorstwom szczególnego wsparcia i pomocy.
- We wrześniu 2016 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie dostępu do finansowania dla MŚP i zwiększenia różnorodności finansowania MŚP w ramach unii rynków kapitałowych^[6].
- W lipcu 2017 r. Parlament przyjął [rezolucję](#) w sprawie opracowania ambitnej strategii przemysłowej UE jako strategicznego priorytetu na rzecz wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i innowacji w Europie ([2017/2732\(RSP\)](#))^[7].

Frédéric Gouardères
05/2019

[2]Dz.U. C 199 E z 7.7.2012, s. 131.

[3]Dz.U. C 377 E z 7.12.2012, s. 102.

[4]Dz.U. C 482 z 23.12.2016, s. 40.

[5]Dz.U. C 482 z 23.12.2016, s. 89.

[6]Teksty przyjęte, [P8_TA\(2016\)0358](#).

[7]Teksty przyjęte, [P8_TA\(2017\)0305](#).

